

Висновки. Зміст освіти відображає дійсність та ідеології свого часу з початку 1980-х до кінця 1990-х рр. У досліджуваній період розкрито становлення, розвиток вищих навчальних закладів, факультетів та профільюючих кафедр, які готували інженерів-педагогів швейного профілю. Врахування всіх недоліків інженерно-педагогічної підготовки того часу буде позитивно впливати на зміст сучасної підготовки майбутніх фахівців.

Література

1. Сайт Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pdpu.poltava.ua>.
2. Офіційний сайт Київський національний університет технологій та дизайну КНУТД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.knutd.com.ua>.
3. Сайт Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.luguniv.edu.ua>.
4. Сайт інститут гуманітарно-технічної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ingto.ho.ua>.
5. Сайт Української інженерно-педагогічної академії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uipa.kharkov.ua>.
6. Сайт Хмельницького інститут конструювання і моделювання швейних виробів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://idmsi.edu.ua>.
7. Сайт Кримського інженерно-педагогічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kipu.crimea.ua>.
8. Сайт Мукачівського технологічного інституту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msu.edu.ua/fz.php>.
9. Информационный сайт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ua-reporter.com>.
10. Сайт Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.luguniv.edu.ua>.
11. Сайт Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.udpu.org.ua>.
12. Сайт Криворізького державного педагогічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kdpu.edu.ua>.
13. Сайт Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.drohobych.net/ddpu/_design/index.shtm.

ПЕТРИЧЕНКО Л.О.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Об'єктивна необхідність реформування системи професійної підготовки педагогічних працівників зумовлює актуальність проблеми розробки сучасних інноваційних технологій навчання студентів вищих навчальних закладів педагогічного профілю з метою розвитку в них відповідної компетентності та готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Високоосвічена особистість випускника вищого навчального закладу, який має готовність до виконання своїх обов'язків на високому професійному рівні, стає основою ефективного культурного й економічного роз-

витку держави. Створення відповідного освітнього середовища є складовою загальної проблеми професійно-практичної підготовки педагогічних працівників.

Метою статті є аналіз можливостей вищих навчальних закладів педагогічного профілю щодо підготовки високопрофесійних педагогічних кадрів для організації інноваційної роботи в закладах вітчизняної системи освіти.

Національна система освіти на сучасному етапі її розвитку характеризується чітко вираженою інноваційністю. Ця тенденція визначає стратегічні напрями реформування змісту підготовки майбутніх учителів, що обов'язково передбачають формування вмінь та готовності впроваджувати нові технології навчання й виховання, виконувати посадові обов'язки, постійно підвищуючи свій професійний рівень.

Семантичне наповнення терміна "інновація" дає підстави стверджувати, що вищий навчальний заклад не здатен озброїти студента інноваційними методиками організації навчально-виховного процесу, оскільки, поперше, сучасна передова технологія в найближчому майбутньому може втратити свої інноваційні ознаки і стане "традиційною" або виникне необхідність замість неї запровадити іншу, більш продуктивну технологію. По-друге, інноваційна діяльність за своїми загальними ознаками є такою, що її не можна передати студенту під час організації навчання за традиційною лекційно-семінарською системою занять. Досвід інноваційної педагогічної діяльності має формуватись особисто в кожного студента під час відповідних практичних дій з організації навчально-виховного процесу.

Основою сучасних освітніх технологій є активна навчально-пізнавальна діяльність студента, що реалізується за спеціально створених умов. Її характерною особливістю є стійка мотивація, а також обов'язкова наявність особистісно значущої мети, що стає цілком досяжною й такою, що стимулюватиме розвиток пізнавальної мотивації. Розуміння цієї вимоги, її усвідомлення під час вибору адекватних педагогічній ситуації методів навчання та виховання визначає пріоритетним завданням вищого навчального закладу педагогічного профілю вироблення у студента психологічної готовності, настанови здійснювати інноваційну педагогічну діяльність, орієнтуючись на останні досягнення педагогічної науки та практики. Критерієм вибору методів і прийомів навчання є ефективність формування вмінь і навичок, створення особистісної системи цінностей, здатність утворювати атмосферу співпраці, взаємодії.

Загальна логіка організації навчального процесу з упровадженням інноваційних технологій навчання підпорядковується необхідності отримання ряду специфічних результатів. Важливе місце серед них посідає формування системи прагматичних знань, що є очікуваними за умов чіткої організації процесу усвідомленого здобуття студентами знань. Особливо наголошуємо саме на прагматичному характері сформованих знань. На жаль, традиційні підходи до організації навчально-пізнавальної діяльності забезпечують формування системи академічних знань. Безперечними пе-

ревагами традиційного “догматичного” навчання є швидкі темпи опанування навчальним матеріалом, системність знань. Водночас сформовані таким чином академічні знання зазвичай виявляються непридатними для застосування студентом у повсякденному житті, на практиці тощо.

Якісний характер знань істотно змінюється за умов організації навчання за сучасними інноваційними технологіями, коли в основу покладено самостійний рух студента до знань. Покладена в їх основу логіка організації навчально-пізнавальної діяльності на практиці сприяє формуванню системи прагматичних знань, що створює наукову картину світу іншого гатунку. На суб’єктивному рівні здобуті знання переходять у категорію самостійно набутого досвіду, що було отримано власними інтелектуальними зусиллями, а вміння та навички вже спираються не на шаблонне виконання типових дій, а стають власними особистісними утвореннями. Знання за таких умов є зрозумілими, логічними, практично значущими, а вміння та навички залишаються усвідомленими та придатними до застосування тривалий час.

Зміст роботи студента за умов організації навчання відповідно до сучасних вимог полягає не лише у здобутті знань, а й у формуванні способів мислення. Для педагога організація такого навчання додатково вимагає наявності вмінь створювати відповідні комфортні умови, за яких кожен студент відчував би свої успіхи, задоволення від інтелектуального навантаження, продуктивність навчання тощо.

Чимало дослідників (І.М. Дичківська, В.І. Євдокимов, А.С. Нісімчук, О.М. Пехота, І.Ф. Прокопенко) наголошують на необхідності технологізації навчального процесу. Ми цілком підтримуємо таку позицію, оскільки провідні закономірності процесу навчання, осмислення результатів відомих ефективних підходів та методик однозначно вказують на переваги запровадження системного підходу до організації навчального процесу, завдяки чому стає можливим гнучке реагування на будь-які зміни в освітньому середовищі й забезпечення реалізації цілей навчання й виховання.

Об’єктивна потреба в застосуванні системного підходу до організації навчального процесу підсилюється переходом до кредитно-модульної технології організації навчального процесу та є свідченням необхідності створення технології професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів педагогічного профілю до інноваційної педагогічної діяльності. На нашу думку, зазначене завдання є надзвичайно складним і потребує комплексного підходу до його вирішення.

З цією метою науковці мають вирішити кілька завдань, а саме:

- визначити набір професійних якостей, якими повинен володіти сучасний випускник педагогічного вищого навчального закладу;
- розробити об’єктивні критерії оцінювання якості професійної підготовки майбутнього вчителя, який потенційно матиме здатність до інноваційної педагогічної діяльності;
- створити систему попереднього, поточного та підсумкового контролю відповідної професійної компетентності;

– визначити ефективні методи й форми організації науково-теоретичної та практичної підготовки студента вищого навчального закладу педагогічного профілю.

Слід також забезпечити формування інноваційного потенціалу майбутнього педагога, основними елементами якого є: здатність генерувати нові ідеї, підходи; психологічна свобода дій та готовність запроваджувати нові методики у своїй професійній діяльності; високий інтелектуальний та культурно-естетичний рівень, освіченість, гнучкість мислення. Учитель – носій інноваційного потенціалу – є рушійною силою інноваційних процесів в освіті, оскільки має необмежені можливості щодо впровадження нових методик навчання й виховання, коригування їх, спираючись на аналіз результатів навчально-виховного процесу.

На нашу думку, процес формування інноваційного потенціалу педагога має відбуватися через залучення студента до практичної діяльності, що матиме своїми результатами формування відповідних практичних умінь. Зрозуміло, що логіка професійної підготовки майбутнього вчителя підказує необхідність запровадження відповідних спецкурсів, метою яких має бути формування у студентів інноваційного педагогічного мислення на основі здобуття елементарного досвіду впровадження передового педагогічного досвіду в навчально-виховний процес, а основними завданнями – накопичення знань про сучасні інноваційні освітні технології, розуміння суті та переваг окремо кожної з них, формування вмінь реалізовувати на практиці оригінальні педагогічні технології та моделювати нові на основі органічного поєднання елементів окремих технологій. За умов виконання окреслених завдань з'явиться можливість підготувати для закладів освіти педагогічних працівників, які зможуть виконувати свої професійні обов'язки на високому рівні з упровадженням інноваційних педагогічних технологій, тому необхідно правильно організувати процес вивчення відповідних дисциплін.

До навчальних планів ряду спеціальностей у Харківському гуманітарно-педагогічному інституті вже впроваджено кілька дисциплін, змістом яких є елементи інноваційних педагогічних технологій. Їх призначенням є ознайомлення студента – майбутнього педагога з новітніми педагогічними підходами щодо організації навчально-виховного процесу, розкриття логіки впровадження новітніх освітніх технологій і методики створення нових, у тому числі на основі комбінування елементів відомих технологій. Досвід показує, що ознайомчий характер викладання інноваційних педагогічних технологій не забезпечить у майбутньому інноваційності педагогічної діяльності випускників.

Очікуваним результатом вивчення цілого комплексу дисциплін має бути формування й розвиток інноваційного потенціалу педагога – сукупності творчих характеристик, що разом показують готовність удосконалювати свою педагогічну діяльність. Процес ознайомлення студента з елементами сучасних педагогічних технологій має бути відповідно організований і відбуватися трьома етапами.

На першому етапі слід забезпечити теоретичне ознайомлення студентів з вузловими питаннями організації навчально-виховного процесу з упровадженням інноваційних освітніх технологій. Його метою є розкриття вихідних положень, науково доведених фактів, що відкривають механізми забезпечення активності учня. Студенти мають усвідомити, що позитивний ефект частково досягається завдяки таким факторам, як-от: наявність у студента інтересу до певної теми, можливість комунікації між учасниками навчального спілкування, зміна характеру діяльності тощо. Зазначені фактори традиційно наявні в навчальному процесі при запровадженні активних методів навчання і здійснюють стимулювальний до активної самостійної діяльності вплив. Тож увагу слід акцентувати на внутрішніх механізмах, що забезпечують самостійний характер навчально-пізнавальної діяльності студента та свідоме оперування ним знаннями. Успіх упровадження інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу має бути оцінений з позиції інтенсивності застосування внутрішніх механізмів організації активної навчально-пізнавальної діяльності учня.

Лекційні заняття призначені ознайомити з теоретичними питаннями про виникнення, концептуальні основи організації та змістову частину реалізації нових технологій в освіті. Студент повинен знати складові технологій, оригінальні авторські ідеї щодо меж та умов упровадження, а головне – більшість технологій є результатом практичної творчої діяльності педагогів-новаторів. Механічне копіювання передових технологій в освіті не гарантує високих результатів, особливо тих, що створювались у зарубіжних системах освіти за умов іншого менталітету, комплексу загальнолюдських цінностей та особливостей міжособистісного спілкування. Отже, лекційні заняття мають сприяти формуванню у студентів критичного мислення й налаштуванню на творче опрацювання, раціональне запровадження ефективних прийомів організації навчально-виховного процесу.

Другим етапом формування готовності студента до запровадження інноваційних методів навчання є практичне відпрацювання прийомів упровадження окремих передових технологій під час вивчення відповідних дисциплін на практичних заняттях із педагогіки та окремих методик. Із цією метою доцільно моделювати освітній процес загальноосвітньої школи силами студентської групи. Умовно визначається дисципліна, вік студентів, тема заняття та метод (технологія) навчання, розподіляються ролі (учні, учитель, експерти), після чого практично відпрацьовується методика запровадження відповідного методу (технології) навчання. Підставою для таких висновків є досвід організації практичних і семінарських занять у формі “круглих столів” та роботи студентів у малих групах (по 4–5 осіб).

Ми встановили, що традиційне проведення семінарських занять не забезпечує активної участі всієї академічної групи. Осмислення та критичний аналіз матеріалу студентом проводилися недостатньо, що деякою мірою нагадує ефективність лекційного подання інформації. Зовсім інші результати дає організація роботи студентів у малих групах чи проведення “круглих столів”. Студент заздалегідь опрацьовує матеріал під час самос-

тійної роботи, а на семінарі бере участь у критичному аналізі інформації. Залежно від готовності до такої роботи (це визначається під час стартової та поточної діагностики) визначається склад мікрогруп чи приймається рішення про доцільність проведення “круглого столу”. Результати стартової та поточної діагностики знань, умінь, навичок стають підставою для вибору рівня проблемності питань для обговорення та ступеня узагальнення інформації.

За наявності достатнього рівня теоретичних знань студенти залучаються до розробки фрагментів уроків за окремими передовими педагогічними технологіями, що дає можливість сформулювати вміння запроваджувати передові освітні технології або їх фрагменти на матеріалі навчальних дисциплін шкільного курсу з урахуванням багатьох аспектів: особливостей національної системи освіти, менталітету, складності навчального матеріалу тощо. Із цією метою також можна організовувати курсові, дипломні дослідження, де практичну частину будуть становити оригінальні авторські (студентські) ідеї щодо оптимальних умов запровадження певної освітньої технології або елементів різних технологій під час вивчення конкретних дисциплін.

Результатами такої організації вивчення передових освітніх технологій мають бути широка ерудиція, розуміння суті технологічного підходу в освіті, вміння впроваджувати інноваційні педагогічні технології близько до оригіналу, а в разі необхідності – адаптувати до умов викладання конкретних навчальних дисциплін із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей студентів, цілей та завдань, змісту навчального матеріалу, матеріально-технічного забезпечення тощо.

Третім етапом є реалізація студентом інноваційних методів (технологій) навчання в загальноосвітній школі. Структурно-логічна схема підготовки вчителів у вищих навчальних закладах педагогічного профілю передбачає внесення до навчального плану педагогічної практики. Студент-практикант направляє до базового загальноосвітнього навчального закладу з метою здобуття мінімального педагогічного досвіду. На момент проходження переддипломної практики студенти Харківського гуманітарно-педагогічного інституту вже мають досвід проведення уроків, а тому в них не виникає труднощів при залученні в навчально-виховний процес школи. Вони вже готові виконувати функції вчителя та класного керівника, брати участь у роботі методичного об'єднання, досліджувати можливості впровадження інноваційних методів навчання й виховання, вивчати й узагальнювати передовий педагогічний досвід, а також відповідно до плану індивідуальної наукової роботи здійснювати науково-дослідну діяльність. Досвід показує, що під час проходження педагогічної практики студенти можуть проводити уроки, у тому числі із запровадженням активних методів навчання, у межах відповідних навчальних дисциплін, що є показником сформованості в них потенціалу впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Результатом зазначеного поетапного формування готовності студента до впровадження передових технологій навчання очікується формування технологічної компетентності майбутнього педагога, що складається з розуміння суті технологічного підходу та основних шляхів запровадження інноваційних освітніх технологій у практику навчально-виховного процесу.

Висновки. Підготовка студентів вищих навчальних закладів педагогічного профілю до інноваційної педагогічної діяльності має здійснюватися на основі інтеграції теоретичних знань прагматичного характеру з відповідними вміннями, ефективне формування яких забезпечується під час практичних занять та різних видів педагогічної практики.

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Пехота О.М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кік-тенко, О.М. Любарська та ін. ; за ред. О.М. Пехоти. – К. : АСК, 2004.
3. Попова О.В. Основи педагогічної інноватики : навч. посіб. / О.В. Попова, Г.Ф. Пономарьова, Л.О. Петриченко. – Харків, 2009. – 192 с.

ПОЛЯКОВА Т.Л.

ОРІЄНТИРИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УКРАЇНІ ТА В ЄВРОПІ

На початку ХХІ ст. основним завданням, яке суспільство ставить перед освітою, є виховання освіченої людини, здатної в інформаційному просторі виокремити особистісно цінні знання та застосувати їх у конкретній ситуації. Відповідно, орієнтирами професійної підготовки стають формування гнучкого інтелекту свідомості педагога, що ґрунтуються на знаннях та інформаційно-комунікаційних технологіях. Глобалізаційні процеси та інтенсивний розвиток міжнародного освітнього простору зумовлюють введення змін в організацію педагогічної освіти у багатьох країнах світу та об'єднання зусиль для модернізації системи підготовки вчителів.

На сьогодні існує велика кількість праць, присвячених проблемам модернізації сучасної системи педагогічної освіти на Заході та в Україні. Праці В.В. Черниша, Л.П. Пуховської, Н.В. Язикової, С.Ю. Ніколаєвої, О.П. Петрашук, Н.О. Бражник та інших дослідників розкривають питання професійно-педагогічної підготовки вчителів в Україні та за кордоном.

Мета статті – висвітити напрями модернізації підготовки вчителів іноземної мови в Європі та Україні.

Вивчення педагогічних джерел свідчить, що Рада Європи проводить цілеспрямовану політику консолідації зусиль країн Західної, Центральної та Східної Європи щодо формування спільних підходів до європейського стандарту загальної освіти. Особливе значення при цьому має формування вчителя-європейця, який може працювати в різних педагогічних системах, незалежно від рівня їх традиційності чи інноваційності.